

Duurzaamheidsbeoordeling als proces om DO te verankeren

Jean Hugé

Vrije Universiteit Brussel

17 april 2008

Steunpunt duurzame ontwikkeling

Overzicht

- Context
- Structuur van het project
- Europa: impact assessment
- België: DOEB
- Quid Vlaanderen?
- Duurzaamheidsbeoordeling in het beleidsproces
- Conceptueel kader
- Synthese
- Kwaliteitscriteria
- Verdere stappen

Context

- Dynamiek rond duurzaamheidsbeoordeling (Europese IA, verruiming van ‘traditionele’ beoordelingsinstrumenten)
- Duurzaamheidsbeoordeling wordt voorgesteld als instrument voor institutionalisering van DO
- Vlaanderen / België
 - ReguleringsImpactAnalyse
 - Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling vermeldt ‘impactanalyse’
 - Recente invoering van DOEB op federaal vlak

Structuur van het project

- Fase 1: Overzicht van de ‘*state of the art*’ in duurzaamheidsbeoordeling
- Fase 2: Kwaliteitscriteria voor duurzaamheidsbeoordeling
- Fase 3: Ontwikkeling van richtlijnen voor Vlaanderen
- Fase 4: Gevalstudie
- Fase 5: Conclusies

Europa: impact assessment

■ Context

- Betere regelgeving (Lissabon, 2000)
- Duurzame ontwikkeling (Göteborg, 2001)
- Synthese: *Impact Assessment Framework*

■ Procedures

- IA dient opgesteld door de DG die het beleidsvoorstel indient
- Eerst opstellen van een ‘*Roadmap*’ voor de IA
- Uitvoering van de IA is flexibel
- Kwaliteitsbewaking: intern en door *IA Board*

■ Evaluatie

- Wisselend succes
- Voorwaarden: vroege start / planning / consultatie / middelen

België: DOEB

- Duurzame OntwikkelingsEffectbeoordeling (°2007)
- Procedure
 - Elk dossier dat op de Ministerraad wordt geagendeerd doorloopt de DOEB procedure
 - Drie formulieren: A (vrijstelling), B (*screening*), C (samenvatting)
- Evaluatie
 - In de praktijk: merendeel van de dossiers is vrijgesteld
 - Planning?
 - Participatie?

Quid Vlaanderen?

- Naast de Europese en Belgische federale ervaringen, bestaan ook in CH, DK, NL, het VK enz. vormen van geïstitutionaliseerde duurzaamheidsbeoordeling.
- Duurzaamheidsbeoordeling is echter een generiek begrip.
- Invulling hangt af van de doelstellingen, schaal en lokale context.
- Duurzaamheidsbeoordeling heeft immers verschillende functies.

Duurzaamheidsbeoordeling in het beleidsproces

- Klassieke beleidscyclus vs. *'policy as discourse'*
- Gebruik van kennis in het beleid: leereffecten van duurzaamheidsbeoordeling
- Beleidsimpact hangt af van:
 - Graad van consensus m.b.t. normen en waarden
 - Graad van zekerheid
 - Kenmerken van het beslissingsproces, in het bijzonder:
 - Verwachtingen t.o.v. beoordelingsoefening
 - Institutionele context

Conceptueel kader

- Functie en impact van duurzaamheidsbeoordeling is niet eenduidig.
- Tweeledige benadering: duurzaamheidsbeoordeling als proces en als instrument (continuüm).
- Instrument: hulpmiddel / strikte procedure / afgebakende functie in het beleidsproces.
- Proces: flexibiliteit / laat ruimte voor maatschappelijke neveneffecten / geen strikte procedure.

Conceptueel kader

	SIA	ISA
Doelstelling	Pragmatisch: screenen van beleidsvoorstellen op onbedoelde duurzaamheidseffecten	Strategisch: ontwikkelen en verbeteren van strategieën voor duurzame ontwikkeling
<i>Trade offs</i>	<i>Trade offs</i> zijn onvermijdelijk	<i>Trade offs</i> worden beperkt of een win-win situatie wordt nagestreefd
Conceptualisering	Eénmalig gebeuren	Continu, iteratief proces dat geïntegreerd is met het beleid
Impact op de ruimere socio-economische context	Beperkt	Diepgaand: potentieel transformationeel effect via sociaal leerproces

Synthese

- Algemene functies van duurzaamheidsbeoordeling:
 - Structureren van beleidsproblemen
 - Faciliteren van de de transitie naar DO
 - Leereffecten
 - Complexe problemen oplossen vanuit verschillende invalshoeken ('postnormale' wetenschap)

- Concrete vraag: welk 'profiel' krijgt duurzaamheidsbeoordeling in VL?

- Naast het bepalen van de rol van duurzaamheidsbeoordeling in het beleidsproces, opstellen van kwaliteitscriteria waaraan een beoordeling moet voldoen.

Kwaliteitscriteria

- Synthese op basis van literatuur en internationale ervaring
 - Context-gerelateerde criteria
 - Criteria betreffende procedure en proces
 - Criteria betreffende beleidsrelevantie

- Nut van kwaliteitscriteria: evaluatie, inspiratie, *benchmarking*..

Verdere stappen

- Kwaliteitscriteria worden voorgelegd aan potentiële gebruikers en toegepast op bestaande beoordelingen
- Aan VL aangepaste richtlijnen worden opgesteld
- Toepassing van de richtlijnen in pilootproject
- Beleidsuggesties voor de introductie van een duurzaamheidsbeoordelingskader in VL

Contact

Jean Hugé

Luc Hens

Vakgroep Menselijke Ecologie

Vrije Universiteit Brussel

Laarbeeklaan 103

1090 Brussel

T: 02 4774926

E: Jean.Huge@vub.ac.be